

AZ ÉN RENDSZERVÁLTÁSOM 5.

Levelek az önkormányzatról 4.

Mire épülhet kis falvainkban az önkormányzat?

„A rákosista önkényuralom, majd a Kádár-korszak monolitikus rendszere a virágzó helyi egyesületek szétzúzásával kulturális gyökereik elsorvasztásával, a közösségi vagyonok államosításával elérte a minden önkormányzat alapját adó helyi közélet megszűnését... Közigazgatásuk ezért a jelenlegi társadalomellenes formájában nem tartható fenn, a társadalmi önkormányzatok átfogó rendszerén alapuló teljes átalakítása az egyetlen megoldás” (A Magyar Demokrata Fórum programja, 1989. október)

A helyi közélet valóban megszűnt, átfogó megoldást kell találni az átalakításra is, de találunk-e megoldást az átalakításra? Hisz, mint láttuk, a belülről szerveződő, hagyományos társadalmi szerkezet is összeomlott, s különösen nagy kárt szenvedett falun, megszűnve a családi gazdaság, a fiatalságot helyhez kötő munkalehetőség, s a kor megkívánta helyi feltételek (infrastruktúra) ugyanakkor nem épülhettek ki. Hol van már természetes közösség, az ifjúság, sőt a gyermekek csapatai is hiányoznak: részben örökre elhagyják a falut, gyermekként gyakran más falu iskolájába járnak át naponta, s kiből toborozódhat az új közösség, ki szervezheti meg az önkormányzatot?

Számos kérdés, amelyre épp a napokban, a megyében folyó értelmiségkutatás közben is kerestük a választ a Tiszazugban, Mezőtúr és Törökszentmiklós környékén a kisebb falvakban (Tiszainoka, Tiszaug, Tiszatenyő, Kengyel, Mesterszállás, Kuncsorba, Vezseny, Nagyrév, Tiszajenő, Örményes).

Kezdjük talán a szervezhetőséggel. Van-e választható, megfelelően kvalifikált ember e falvakban? A volt társközségekben értelmiségi, aki helyben lakik és dolgozik, úgyszólván alig van. A századelőn még 1 ezer 500 lelket számláló, azóta harmadára apadt Tiszainokán egy egyetemet végzett ember él, a főiskolát végzettek száma is 3-4 fő.

Iskola-ami idevonzaná a kvalifikált embereket-nincs; 1-8 osztályig Tiszakürtre járnak át a

Írta: Szabó László

2012. március 13. kedd, 11:43 - Módosítás: 2018. április 03. kedd, 19:15

gyerekek naponta, s remény sincs az iskola feléledésére. Református pap nemhogy itt lenne, de az egész Tiszazugban is csak két helyen van. Nagyrév valamivel jobban áll, mert ott a téveszközpont, de az agrárértelmiség nagyobb része ide is kijár.

S sorolhatnánk az éledezni kezdődő, önállóságot kivívott, de alig kedvezőbb helyzetben lévő Tiszaugot, Vezsenyt vagy a januártól elvált, addig Örményeshez tartozó Kuncsorbát.

Volt azért biztató jel is. A jelenleg tanácsnál dolgozók (elnök, titkár, beosztottak) nagy szakértelemről tettek mindenütt bizonyosságot, ismerték községüket, s immár- megszűnvn a pártállam nyomása, az állandó félelem és presszió- nem kellett papírokkal igazolniuk kik-mik vagyunk. Szabadon, felszabadultan szóltak, érveltek, tájékoztattak, s kiderült, hogy az elmúlt időszak jó szakembereket, hivatalnokokat nevelt, csak a félelem, nyomás, állandó gyanú és fenyegetettség vétetett fel velük személytelen magatartást, álarcot. A helyiek talán tudni fogják, kik érdemesek közülük a közért dolgozni!

Csakhogy kik is ezek a helyiek? Mennyire érdekli őket saját sorsuk?

A felsorolt falvak nyugdíjas korú lakossága 42-55% között van. Tiszainoka utolsó években létrehozott összes intézménye csak az elesettek és kiskorú gyermekek segítségét szolgálja. Az életben tartást, s nem a megújulást. Átlagosan 3-4 ember ha van falvainkban, aki gazdálkodási céllal szeretne földet visszakerüni. A többiek már öregek, a fiatalok elmentek, vagy eljárnak máshova dolgozni. Tiszatenyő például éjszakai, alvófalú. Egész népe Szolnokon, Törökszentmiklóson dolgozik, este jár haza, így helyi közélet, társadalmi élet alig van. Hogy lehet itt öregektől, másutt dolgozóktól adót beszédeni, miből gazdálkodik majd az önkormányzat?

De a pártélet, amely városainkban, nagyobb településeinken pezsdülést okozott, e községek határait alig lépi át. Ötletszerűen alakulnak szervezetek, s alig egy-két hívük van. A kiskgazdák csak az öregeket nyerték meg; két-három Fidesz-sejtről is hallani a fiatalok körében, de ők nem a központi elveket vallják, hanem fiatalokként, helyi ügyeiket vélik kézbe venni a párt programjától függetlenül. Nincs, aki embereket jelöljön az önkormányzati választásokra. Ez a panasz. Az idős vagy eljáró lakosság számára közömbös a politika. Hiányzik az eleven közösségi erő, a vitalitás, amelyre építeni lehet. Itt túl hosszú volt a negyven év. Rosszabb a helyzet, mint az államosításkor.

Az én rendszerváltásom 5. Mire épülhet kis falvainkban az önkormányzat?

Írta: Szabó László

2012. március 13. kedd, 11:43 - Módosítás: 2018. április 03. kedd, 19:15

(Vége)

Szolnok, Új Néplap, 1990. augusztus 28.